

Nordøen på cykel

Ca. 45 km

❶ **Kanhave Kanalen** blev anlagt på Samsøs smalleste sted af vikingerne i år 726 for at skaffe en hurtig forbindelse gennem Samsø.

❷ **Langøre Kirke.** En smuk beliggende annekskirke til Nordby Kirke. Kirken blev opført i 1924.

❸ **Samsø Naturskole.** Se side 10.

❹ **Langøre Havn** er Samsøs mindste havn, en naturhavn brugt siden vikingetiden. Det er anbefalsværdigt at tage på en gåtur i det smukke område, bl.a. til:

❺ **Lilleøre Skanse,** hvor du kan se de velbevarede skansevolde.

❻ **Mårup Havn** er et tidligere fiskerleje lige ved foden af de fre-dede bakker på Nordsamsø.

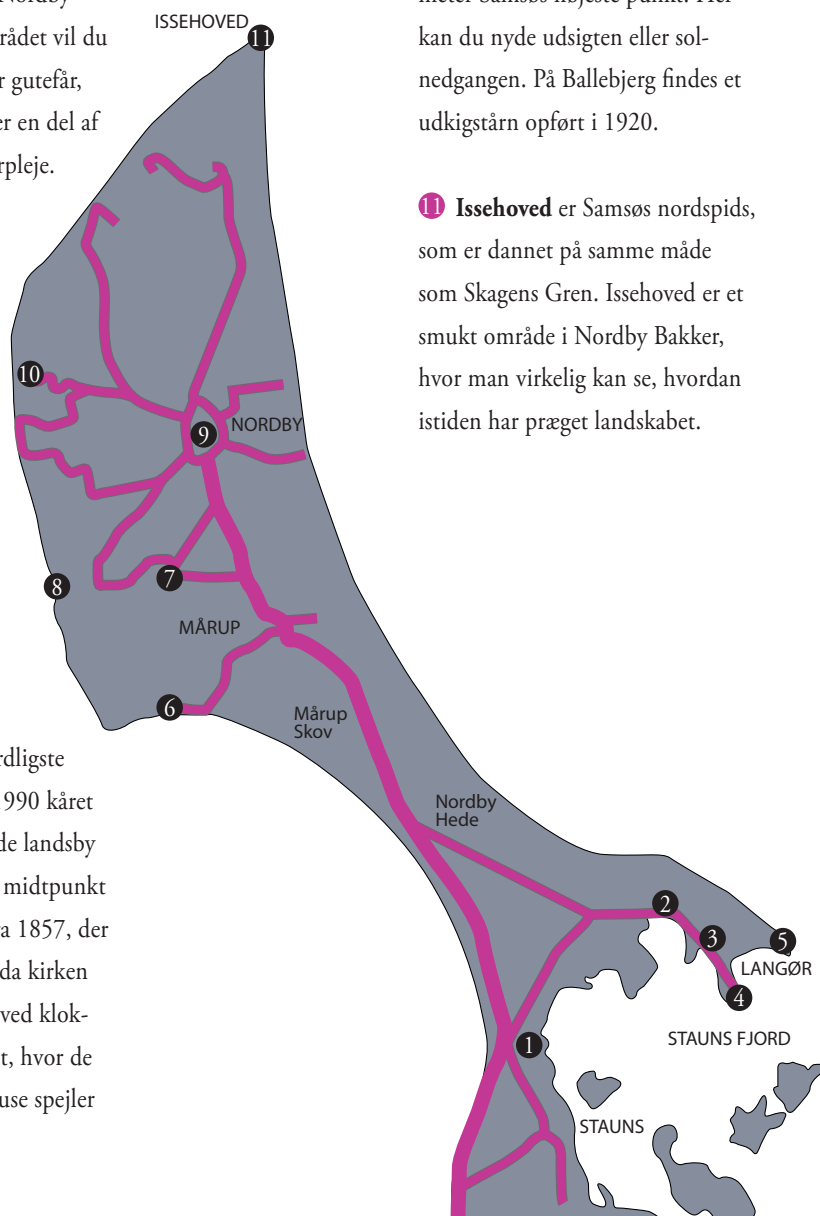
❼ **Nordby Kirke.** De ældste dele af kirken stammer fra begyndelsen af 1200-tallet.

❽ **Møgelskår.** Det mest udpræg-edede "skår" - altså dal - i Nordby Bakker. Ved gåture i området vil du ofte møde kreaturer eller gutfar, en gotlandsk race, som er en del af Samsø Kommunes naturpleje.

❾ **Nordby.** Samsøs nordligste landsby. Nordby blev i 1990 kåret som den mest velbevarede landsby i Danmark. Landsbyens midtpunkt er det gule klokketårn fra 1857, der var nødvendigt at have, da kirken ligger så langt væk. Tæt ved klok-ketårnet ligger gadekæret, hvor de smukke bindingsværkshuse spejler sig i det stille vand.

❿ **Ballebjerg** er med sine 64 meter Samsøs højeste punkt. Her kan du nyde udsigten eller sol-nedgangen. På Ballebjerg findes et udkigstårn opført i 1920.

⓫ **Issehoved** er Samsøs nordspids, som er dannet på samme måde som Skagens Gren. Issehoved er et smukt område i Nordby Bakker, hvor man virkelig kan se, hvordan istiden har præget landskabet.

Midtøen på cykel

Ca. 30 km

❶ **Tranebjerg Kirke** regnes for at have det største landsbykirketårn i Danmark: 28 meter højt, 12 x 10 meter bredt.

❷ **Møllebakken** ligger i området bag Flinchs Hotel i Tranebjerg. Fra udsigtsplatformen er der en enestående udsigt over det meste af Sydøen.

❸ **Mikkelstenen**, som du finder lige uden for Langemark, er rejst til minde om de samske landmænds foregangsmand, Mikkel S. Holm.

❹ **Besser Kirke** er opført i midten af 1200-tallet.

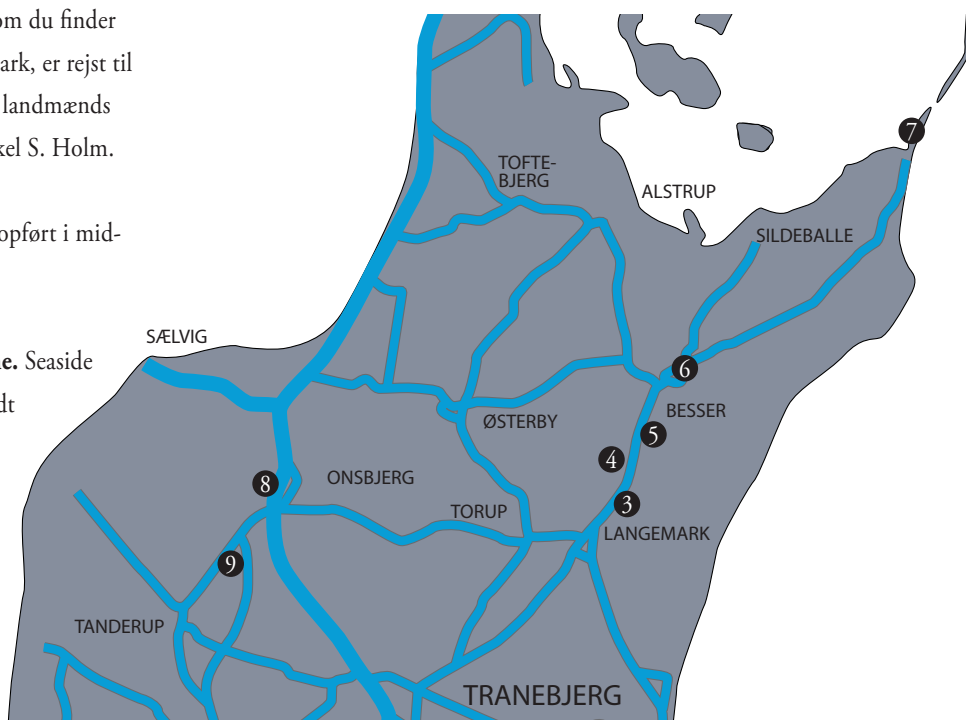
❺ **Samsøs Golfbane**. Seaside golfbane som er blandt Danmarks 14 bedste baner.

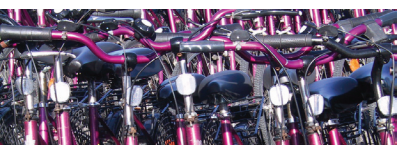
❻ **Besser Udsigtstårn** kommer du til ad en markvej fra Kærvej i Besser, og tårnet er bygget på resterne af en gammel mølle.

❼ **Besser Rev**, som er ca. 5 km lang, er Danmarks største oversøiske stenrev. Næsten ude ved spidsen ligger et skanseanlæg fra Englands-krigene.

❽ **Onsbjerg Kirke**. Kirkens fornemmeste seværdighed er et romansk guldkrucifiks. En indskrift fra 1596 fortæller, at korset drev i land på et kvindeligt. Det siges, at der hvor liget drev i land, sprang en hellig kilde - Ilse Made Kilde.

❾ **Dyret** er med sine 51 meter Sydsamsøs højeste punkt med en fabelagtig udsigt.

Sydøen på cykel

Ca. 40 km

1 Ilse Made Kilde i Vesterløkken er en kilde med fersk vand, som springer i en udhulet egestamme, der er dateret tilbage til bronzealderen. Læs sagnet om kilden på informationstavlen på P-pladsen.

2 Kolby Mølle er en gammel hollandsk mølle, der blev bygget i 1859. I år 1900 blev den flyttet til Kolby. Møllen ophørte med at male mel i 1947.

3 Kolby Kirke. Kirkens mest bemærkelsesværdige detalje er at finde i korbuens nordre side. Her er en trappeopgang fra koret og åbning ud mod skibet. Formodentlig er der tale om en prædike- eller lektoriestol fra den katolske tid.

4 Vesborg Fyr ligger på Samsøs sydvestspids. Fyret er bygget i 1858 på den gamle borgbanke Visborg. Selve fyrtårnet er 19 meter højt, men banken giver det en fokus højde på 36 meter.

5 Brattingsborg Gods på sydspidsen af Samsø blev oprettet i 1677 og har siden tilhørt slægten Danneskiold-Samsøe. I sommer-sæsonen er det muligt at besøge parken og komme på rundvisning.

6 Brattingsborg Skov indbyder til skønne vandreture.

7 Ørby Kirke stammer fra 1904. Døbefonten er efter sigende fra middelalderen.

8 Kalkovnen i Ballen. En restaureret kalkbrændeovn, der fra 1880'erne til 1936 brændte koral-kalk. Kalkovnen ligger 100 meter syd for strandstien.

9 Den gamle Købmandsgård som blev opført i 1844 er formentlig landets bedst bevarede.

10 Energiakademiet ligger lige nord for Ballen. Samsø er verdenskendt som Vedvarende Energi Ø. Om sommeren kan du komme på

rundvisning på Energiakademiet. Du kan også gå en tur på Energistien, som består af en række energiinstallationer, hvor der findes information om de forskellige energiformer.

11 Kolhøj Mølle er en stubmølle i Brundby. Møllen blev bygget på Endelave i 1600-tallet og blev flyttet til Samsø i 1817.

